

EVMP European Volunteering Measurement Project

1. Vaststellingen

- Tijdens het EYV2011 bleek opnieuw dat substantieel kwalitatief en kwantitatief onderzoek naar vrijwilligerswerk in de EU-lidstaten ontbreekt.
- Vrijwilligerswerk heeft een economische impact, zoals reeds uit studies van de Johns Hopkins Universiteit (VSA) bleek:
 - Vrijwilligerswerk draagt bij tot het BNP van een land
 - Vrijwilligerswerk heeft een economische functie
 - Betaalbaarheid van diensten (cf. o.a. vermaatschappelijking van de zorg)
 - Ontwikkeling van competenties die de inzetbaarheid op de arbeidsmarkt kan verhogen
 - Absorptie van werkreserve (cf. impact economische crisis op vrijwilligerswerk in een aantal EU-lidstaten)
 - Correctie ‘vrije markt’ mechanismen
- De precieze impact van het vrijwilligerswerk blijft echter ietwat ongedefinieerd en niet accuraat.
- Er is een groot gebrek aan onderzoeksmateriaal:
 - Wat bestaat is niet steeds volgens gelijkaardige of vergelijkbare methodologische instrumenten verzameld
 - Het cijfermateriaal is moeilijk te vergelijken omdat niet altijd hetzelfde gemeten wordt (bvb. verschillen in definities van vrijwilligerswerk)
 - Met als gevolg dat het beleid inzake vrijwilligerswerk niet op ‘harde’ gegevens is gebaseerd.

Het meten van vrijwilligerswerk heeft daarom als groot voordeel dat het de meerwaarde van het vrijwilligerswerk kan aantonen, evenals de nood aan duurzame ondersteuning voor het vrijwilligerswerk.

2. Uitdagingen

- In tijden van besparingen is het niet gemakkelijk om de overheid te overtuigen te investeren in onderzoek. De implementatie van de zogenaamde ILO Manual in de nationale statistieken (en binnen Eurostat), vergt een investering, omdat vragenlijsten (zijn beschikbaar) uitgebreid moeten worden, maar ook op gebied van verwerking etc... is er een kostprijs aan verbonden.
- Het vrijwilligerswerk is, niet enkel bij ons, ook op Europees niveau, een thema dat over de sectoren heen relevant is, waardoor het overal en nergens thuishoort.
- Niet iedereen is ervan overtuigd dat meten van vrijwilligerswerk nodig is, er bestaat heel wat weerstand tegen, zelfs ook in de sector of het werkveld zelf. Het idee bestaat dat het bepalen van de economische waarde van het vrijwilligerswerk, impliceert dat het vrijwilligerswerk economisch relevant, nuttig, moet zijn.

Voor onze specifieke Belgische context biedt het EVMP nog een extra uitdaging omdat er zowel het zogenaamde ‘directe’ als ‘indirecte’ vrijwilligerswerk gemeten wordt; terwijl onze context hoofdzakelijk gericht is op het ‘indirecte’ vrijwilligerswerk, met andere woorden, het

vrijwilligerswerk

- binnen min of meer georganiseerd verband.
- Uitdagingen specifiek voor onze werking:
 - Risico op 'instrumentalisering van het vrijwilligerswerk' (cf. Hongarije)

- Zekere druk op de definitie van vrijwilligerswerk zoals we die in België hanteren?
- Consequenties van de mogelijke resultaten (cf. Polen, Hongarije)

3. Opportuniteiten

- Het IAO handboek dat een uitbreiding van de vragenlijsten bevat om het vrijwilligerswerk te meten, werd in 2011 formeel aanvaard, dus het instrument om de meting op te starten, is beschikbaar.
- Mogelijk is er interesse (er werden contacten gelegd met de FoD Economie) om van EVMP werk te maken in België; op voorwaarde vanzelfsprekend dat
 - Het werkveld er achter staat
 - De nodige middelen gevonden kunnen worden.
- België past in haar statistieken al de zogenaamde Satteliëtrekening toe (cf. eerdere uitgaven van de Koning Boudewijnstichting waarin de meerwaarde van de non-profitsector in kaart werd gebracht)
- Het van start gaan met EVMP in België, kan inhouden dat de cijfergegevens systematisch verzameld kunnen worden, wat vergelijkbaarheid in tijd, en in ruimte (met andere EU-landen) zou mogelijk maken.
- Enkele landen voeren de meting reeds uit, zodat expertise in elk geval gedeeld kan worden.
- Door de toepassing van EVMP in verschillende EU-lidstaten is het op termijn simpeler om ook Eurostat van het nut hiervan te overtuigen, en ook een vrijwilligersmeting op Europees niveau te ontwikkelen.
- Kans op samenwerking met de academische wereld.
- Kans op hernieuwde samenwerking met de Koning Boudewijnstichting (die principieel interesse betoont)
- ...

4. Conclusie Hoge Raad voor Vrijwilligers

De Hoge Raad voor Vrijwilligers voor vrijwilligers besliste tijdens de plenaire vergadering in december 2012 om vanuit haar schoot aanzetten te geven om ook in België werk te maken van de implementatie van het handboek van de IAO (Internationale Arbeidsorganisatie) in de statistieken om het vrijwilligerswerk in België beter te kunnen vatten en te meten.

De Hoge Raad voor Vrijwilligers gaat er vanuit dat zij in het opzet, de voorbereiding en de verdere opvolging van zowel het proces dat aanleiding moet geven tot de werkzaamheden

(contacten met de diensten voor statistiek en andere belanghebbenden), als (na zowel moet nog iets volgen) in de interpretatie van de resultaten, een leidende rol zal en moet opnemen, opdat de resultaten in elk geval 'vrijwilligersvriendelijk' worden gehanteerd en geïnterpreteerd, en zal er met name over waken dat de cijfers op een degelijke manier gehanteerd worden:

- Daarbij dient aandacht te gaan naar het vrijwilligerswerk in z'n totaliteit, waarbij niet enkel belang gehecht wordt aan aspecten van betaalbaarheid van dienstverlening (vermaatschappelijking van de zorg, etc...) maar ook oog is voor het organisatorische aspect. Vrijwilligerswerk is kostenvrij, maar vraagt investering van middelen om het degelijk en kwalitatief te ondersteunen;
- De focus en prioriteit van het onderzoek dient gericht te zijn naar het 'vrijwilligerswerk ansich': om het beter te begrijpen, te ondersteunen, vrijwilligers(werk)beleid rond op te bouwen,... en het mag niet 'misbruikt' worden om andere soorten beleid (vb. werkgelegenheid) te ontwikkelen.
- Er moet voldoende en geregeld teruggekoppeld worden over de stand van zaken, de manier van werken en de resultaten van het onderzoek, om een maximale betrokkenheid van het middenveld te garanderen zodat de informatie voor het middenveld hanteerbaar en mogelijk inzetbaar is.
- Er moet over gewaakt worden dat de meting van de economische meerwaarde van het vrijwilligerswerk andere meerwaarden van het vrijwilligerswerk zou verdringen. Vrijwilligerswerk heeft een eigen dynamiek, een typische eigenheid en is vooral een forum waarbinnen democratische en sociale normen en waarden gestalte krijgen.

De Hoge Raad voor Vrijwilligers zal vanaf het werkjaar 2013 de voortgang van de werkzaamheden inzake onderzoek over vrijwilligerswerk in België en EVMP op Europees niveau op de agenda zetten om tot een constructief proces en resultaat te komen.